

Часопис
кафедри загальної педагогіки
та андрагогіки
Полтавського національного
педагогічного університету
імені В. Г. Короленка

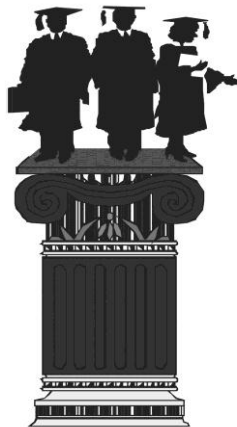
ДИДАСКАЛ

№ 22

Матеріали
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
з міжнародною участю

«ТРАНСФОРМАЦІЇ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ:
СВІТОВИЙ І УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ»
(до 90-річчя кафедри загальної педагогіки та андрагогіки)

16–17 листопада 2021 року

Полтава
ПНПУ
2021

Головний редактор

Володимир Мокляк

доктор педагогічних наук, завідувач кафедри загальної педагогіки та андрагогіки, доцент

Редакційна колегія

Леся Петренко

доктор педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Олена Льченко

доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Лариса Семеновська

доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Василь Фазан

доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Валентина Цина

доктор педагогічних наук, професор кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Алла Хоменко

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Іван Кравченко

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри загальної педагогіки та андрагогіки

Олександр Лук'яненко

доктор історичних наук, доцент, голова Ради молодих учених ПНПУ імені В. Г. Короленка

Тетяна Андреева

студентка I курсу другого (магістерського) рівня вищої освіти факультету історії та географії

Вероніка Бондаренко

студентка IV курсу першого (бакалаврського) рівня вищої освіти фізико-математичного факультету

Рецензенти

Тетяна Барболіна

доктор фізико-математичних наук, декан фізико-математичного факультету ПНПУ імені В. Г. Короленка

Наталія Кононець

доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки та суспільних наук ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Дидаскал : часопис : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю «Трансформації вищої педагогічної освіти: світовий і український контекст», 16–17 лист. 2021 р. / Кафедра загальної педагогіки та андрагогіки ПНПУ імені В. Г. Короленка. – Полтава, 2021. – № 22. – 362 с.

У часопис увійшли матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю «Трансформації вищої педагогічної освіти: світовий і український контекст». Статті присвячені розгляду таких актуальних проблем: традиції та інновації професійно-педагогічної підготовки вчителя у XXI столітті: вітчизняний та зарубіжний досвід; концептуальні положення реформування вищої педагогічної освіти в нормативних документах; методолого-теоретичні й методичні засади виховання молоді; українська система вищої педагогічної освіти: історична ретроспектива; розгляд педагогічної спадщини Г. Г. Ващенко, А. С. Макаренка, В. О. Сухомлинського та інших видатних педагогів і шляхи її використання в сучасних умовах; реалізація основних принципів якісної підготовки фахівців у закладах вищої педагогічної освіти; дистанційне навчання як альтернативна форма організації освітнього процесу у вишах.

До випуску увійшли наукові роботи студентів, магістрантів, результати педагогічних досліджень аспірантів, докторантів, викладачів.

УДК 378.011.3–051(477+100) (062)

Друкується за ухвалою вченої ради Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (протокол № 3 від 19.10.2021 р.)

Відповідальність за зміст публікації несуть автори.

© Колектив авторів, 2021

© ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2021

<i>Валентина ЦИНА, Ілля ВОЛИК</i> Змістова характеристика поняття формування громадянської відповідальності школяра.....	257
<i>Юліана ЛАВРИШ</i> Критична рефлексія як фактор оптимізації індивідуалізованого навчання в умовах цифрової освіти в університеті.....	261
<i>Леся ЛЕБЕДИК</i> Реалізація принципів якісної підготовки фахівців соціальної роботи у закладах вищої педагогічної освіти.....	263
<i>Оксана ДАНИСКО</i> Новітні концепції фізичного виховання учнівської молоді.....	267
<i>Ольга КВАК</i> Перспективи розвитку дистанційного навчання.....	271
<i>Наталія ОРЛОВА</i> Застосування особливостей сприйняття форми у рекламі при підготовці фахівців з дизайну.....	273
<i>Крістіна ТАРАНЕНКО</i> Особливості використання комп'ютерного тестування як засобу контролю навчальних досягнень студентів з англійської мови.....	276
<i>Юлія ПЕРЕБИЙНІС</i> Специфіка дистанційного та змішаного навчання іноземної мови за професійним спрямуванням у закладах вищої юридичної освіти.....	279
<i>Олена ПАВЛЕНКО</i> Формування іншомовної комунікативної компетентності в монологічному мовленні іноземною мовою.....	283
<i>Роман КЛЯЗЬМІН</i> Гурткова робота з фізико-математичних дисциплін у закладах освіти.....	286
<i>Іван БУХУН</i> Роль майстерень військового ЗВО у формуванні технологічної компетентності курсантів.....	289
<i>Анастасія ЧЕЧОТКА</i> Традиційні шляхи і засоби народного виховного впливу на особистість в українській етнопедагогіці.....	291
<i>Олександр МОСКАЛЕНКО</i> Принцип мультимедійності при розробці електронних посібників у процесі формування цифрової компетентності вчителів математики.....	294
<i>Руслан ЛУЦЕНКО, Ольга ЛУЦЕНКО</i> Інноваційні аспекти дистанційного навчального процесу на кафедрі експериментальної та клінічної фармакології з клінічною імунологією та алергологією Полтавського державного медичного університету.....	296
<i>Олександра ПОЛИВ'ЯНА</i> Сучасні автоматизовані системи управління закладом вищої освіти.....	299
<i>Олена ОДИНЕЦЬ</i> Розвиток медіакомпетентності студентів у сучасному ЗВО.....	302
<i>Світлана СОЛОНУХА</i> Цифрова трансформація освітнього процесу закладів вищої освіти: основні поняття й категорії.....	304
<i>Ніна ІВАСЕНКО</i> Цифрові ресурси для організації дистанційного навчання англійської мови.....	306
<i>Маргарита ЛАРІОНОВА</i> Особливості застосування Moodle в освітньому процесі закладів вищої освіти.....	308

Edmodo запущена пошукова система навчального відео Askmo: пошук ґрунтується на відео, яким викладачі ділилися під час підготовки та проведення навчальних занять і можуть бути за потребою інсталювані.

Впровадження інноваційних технологій, особливо під час дистанційного навчання, стимулюють роботу викладача, підвищують його професійний рівень. Оскільки організація навчального процесу потребує постійного педагогічного пошуку розробки і додавання нових інноваційних методів навчання.

Список використаних джерел

1. Аналіз результатів складання ліцензійного інтегрованого іспиту КРОК в Українській медичній стоматологічній академії студентами медичного факультету № 1 / Луценко Р. В., Рябушко М. М., Сидоренко А. Г., Чечотіна С. Ю., Луценко О. А. *Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії*. 2020. Т. 20, вип. 4 (72). С. 192–197.
2. Полянська В. П., Звягольська І. М., Дерев'яно Т. В. Педагогічно-організаційні аспекти дистанційного навчання в медицині. *Актуальні проблеми сучасної медицини. Вісник Української медичної стоматологічної академії*. 2021. Т. 21, № 1. С. 137–141.
3. Сисоєва С. О., Осадча К. П. Системи дистанційного навчання: порівняльний аналіз навчальних можливостей. URL: <http://www.academia.edu/931578> (дата звернення: 01.11.2021).
4. Шаров В. С. Дистанционное обучение форма, технология, средство. *Известия Российского педагогического университета им. А. И. Герцена*. 2009. № 94. С. 226–240.
5. 290 million students out of school due to COVID-19: UNESCO releases first global numbers and mobilizes response. UNESCO (4 March 2020).
6. Back to School: The Top Apps for Teach Idvm jh oPAskojyoers. *Fast Company*. Aug 21, 2013.

Олександра ПОЛИВ'ЯНА

СУЧАСНІ АВТОМАТИЗОВАНІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДОМ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогодні, у час кардинального реформування вітчизняної системи вищої освіти, до науково-педагогічних працівників висуваються високі вимоги. Викладач має володіти багатьма компетентностями, бути мобільним, організованим, пунктуальним, зразком для наслідування тощо; сміливо можна говорити, що модель сучасного викладача розширилася і доповнилася такими якостями, знаннями, вміннями й навичками, їх динамічною комбінацією (компетентностями), яких ще не було в ній до недавнього часу. Проте, незважаючи на фактично необмежені властивості людського мозку, і враховуючи всю динаміку сучасного життя, а також той факт, що час зараз плине швидше (дослідники стверджують, що на третину), перед суспільством постає важливе завдання – зберегти інтелектуальний потенціал нації, забезпечити викладачів нормальними умовами професійної діяльності, підтримати їх і за рахунок цього мати високопрофесійних фахівців – випускників закладів вищої освіти (ЗВО).

Цьому має сприяти, насамперед, озброєння викладача сучасними досягненнями науки й техніки, і, зокрема, інформаційно-комунікаційними технологіями. Саме вони полегшують професійну діяльність викладача, допомагають збирати, оброблювати, обмінюватися, поширювати інформацію і слугують людині як унікальний феномен. Для того, щоб спрямувати свої зусилля на підготовку висококваліфікованого фахівця, викладач повинен сам володіти цифровою компетентністю на високому рівні; керівник же структурного підрозділу зобов'язаний комплексно володіти інформаційно-

комунікаційними технологіями загалом, і, зокрема, інтернет-ресурсами у своїй професійній діяльності (адже керівник у закладі вищої освіти є одночасно і викладачем, і науковцем, і очільником структурного підрозділу).

У вітчизняному й зарубіжному науково-педагогічному дискурсі є багато розвідок, присвячених: застосуванню інформаційних технологій в управлінні навчальними закладами (А. Андрощук, В. Афанасьєв, Л. Гайдук, В. Грига, О. Дубач, О. Косенко, Л. Забродська, В. Кремень, Б. Одягайло, П. Орлов, Л. Фішман, О. Шпак та ін.); забезпеченню інформатизації вищої освіти (М. Андрос, В. Биков, М. Головань, Р. Гуревич, Л. Зайнутдінова, І. Захарова, С. Касьян, Л. Кондратова, О. Мілаш, Л. Петренко, Є. Полат, І. Роберт, В. Супрун, С. Шаров та ін.); розкриттю організаційних аспектів впровадження в процес управління та навчальний процес нових інформаційних технологій (С. Бондарева, В. Биков, Т. Габай, В. Годін, М. Жалдак, Н. Івашенко, Л. Калініна, Г. Китайгородська, П. Корчемний, Ю. Машбіц, М. Перфілова, В. Сідак та ін.).

Цікавими є дисертації, захищені в Інституті інформаційних технологій та засобів навчання:

1) М. Шишкіна (2016 р.) «Теоретико-методичні засади формування і розвитку хмаро орієнтованого освітньо-наукового середовища вищого навчального закладу» (<https://lib.iitta.gov.ua/166264/1/Дисертація%20Шишкіна%20М.П.pdf>); 2) В. Гриценко (2019 р.) «Теоретико-методичні основи проєктування та впровадження інформаційно-аналітичної системи управління університетом» (https://lib.iitta.gov.ua/716524/2/dyser_Hrytsenko.pdf).

На думку М. Топузова, модернізація вітчизняної системи освіти з урахуванням вимог оновленої відповідно до сучасних вимог суспільства парадигми має відбутися за умови впровадження «управлінських інформаційних систем (УІС) (Management Information System – MIS)», до різновидів яких належать інформаційні системи управління технологічними процесами, інформаційні системи організаційного управління (ІСОУ), стратегічні інформаційні системи, автоматизовані офіси, спеціалізовані комп'ютерні системи управління навчанням (LMS-системи – Learning Management Systems), системи управління навчальним контентом (LCMS-системи – Learning Content Management Systems), експертно-консультативні системи та ін. [7, с. 27–28]. Розглянемо, які інтернет-сервіси й програмні продукти можна застосовувати в діяльності керівника ЗВО:

1. Пакет програм «Деканат» – автоматизована система управління закладом вищої освіти (АСУ ЗВО), призначена для організації та підтримки освітнього процесу в ЗВО України I–IV рівнів акредитації [5]. Основна мета Пакету – скоротити час, що витрачають працівники навчальних закладів на розв'язання повсякденних задач і спростити процедуру роботи з даними.

В основі побудови програмного засобу – клієнт-серверна технологія, що дозволяє встановлювати його на множину комп'ютерів, які об'єднані в локальну мережу та працюють з єдиною базою даних. Використання додаткових web-сценаріїв забезпечує можливість доступу до бази даних в межах окремих програм Пакету з всесвітньої мережі Internet.

До складу Пакету додатково входить програма «ПС-Адміністратор», яка призначена для щоденного тестування, резервного копіювання та, при необхідності, відновлення бази даних. Ця Програма позбавляє заклад від необхідності додатково наймати на роботу фахівця, що відповідає за обслуговування систем управління базами даних.

Така організація роботи Пакету забезпечує високу надійність збереження даних та їх достовірність, а його інформаційна сумісність з іншими продуктами ПП «Політек-СОФТ» забезпечує імпортування даних, які вже були внесені в бази даних інших

продуктів. Наприклад, можливо імпортувати анкетні дані студентів з пакету програм «ПС-Абітурієнт» та не вводити їх повторно в базу даних Пакету.

До роботи з Пакетом можуть бути залучені як окремі працівники навчального закладу (навчально-методичної частини, секретарі деканатів та кафедр), так і всі учасники навчального процесу (викладачі та студенти). Таке розширення обсягу використання пакету надає новий програмний модуль «ПС-Журнал успішності-Web» (електронний журнал успішності) [4].

Пакет має зручний конструктор звітів, який дозволяє створювати та редагувати вже існуючі звітні документи, використовуючи HTML-мову розмітки гіпертексту. Звітні документи, які генерує Пакет, можна переглядати перед відправкою на друк в програмах MS Word, MS Excel, інтернет-браузері та додатково редагувати (за потреби) [5].

Модулі програми: Студенти; Сесії; Журнал екзаменаційних відомостей; Навантаження кафедр; Відділ кадрів; Накази; Результати сесії; Навчальні плани; Журнал; Індивідуальний план викладача; Переклад на наступний навчальний рік; Контракти; Розклад.

2. Автоматизована система управління навчальним процесом для закладів вищої освіти всіх рівнів акредитації АСУ “ВНЗ”, розроблена у Науково-дослідницькому інституті (НДІ) прикладних інформаційних технологій, яка є частиною інформаційно-виробничої системи “Освіта” [1; 2]. Основними компонентами програми є: «Приймальна комісія», «Деканат», «Студмістечко». Додатковими можна обрати «Гест», «Конструктор звітів», «Менеджер резервних копій», «Веб-розклад», «Веб-кабінет студента», «Система контролю доступу».

3. Автоматизовані системи управління навчальним процесом закладу вищої освіти, розроблені власне навчальними закладами (електронна система управління «Сократ» Вінницького національного аграрного університету [6]; засоби автоматизації управління навчальним процесом НУ «Львівська політехніка» і Львівського національного університету імені Івана Франка; автоматизована інформаційна система “Електронний університет”, створена у Хмельницькому національному університеті [3]).

У Полтавському національному педагогічному університеті імені В. Г. Короленка починає впроваджуватися пакет програм «Деканат».

Отже, в інформаційному просторі нашої держави є фундаментальні системи управління ЗВО. Найпотужнішими вважаємо пакет програм «Деканат», АСУ «ВНЗ», розроблені комерційними організаціями для застосування у ЗВО. Деякі заклади мають свої власні розробки («Сократ», засоби автоматизації управління навчальним процесом, «Електронний університет» тощо).

Список використаних джерел

1. АСУ «ВНЗ». URL: <https://vuz.osvita.net> (дата звернення: 24.10.2021).
2. АСУ ВНЗ: Програмне забезпечення, призначення якого підвищити ефективність управління навчальним закладом та пришвидшити і спростити роботу співробітників ЗВО. URL: https://vuz.osvita.net/wp-content/uploads/2021/09/ASU_VNZ.pdf (дата звернення: 24.10.2021).
3. Інформаційна система Хмельницького національного університету. URL: <https://isu1.khnu.km.ua> (дата звернення: 24.10.2021).
4. Мокляк В. М., Бондаренко Т. С. Е-журнали та е-щоденники як елемент цифровізації закладів освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка*. Вип. 2 (46). 2021. С. 104–114.
5. Пакет програм «Деканат». URL: <http://www.politeksoft.kiev.ua/index.php?do=products&product=deanery> (дата звернення: 24.10.2021).
6. Сократ. Електронна система управління ВНЗ. URL: <http://socrates.vsau.org/index.php/ua/> (дата звернення: 24.10.2021).

7. Топузов М. О. Проектування інформаційно-освітнього середовища навчальних закладів у сучасному суспільстві. *Український педагогічний журнал*. 2017. № 1. С. 26–36.

Олена ОДИНЕЦЬ

РОЗВИТОК МЕДІАКОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У СУЧАСНОМУ ЗВО

В документах Ради Європи «медіаосвіта» (media education) визначається як навчання, яке намагається розвивати медіакомпетентність, що сприймається як критичне і вдумливе відношення до медіа з метою виховання відповідальних громадян, здатних висловити власну думку на основі отриманої інформації. Це дає молоді широку можливість використовувати необхідну інформацію, аналізувати її, трактувати відповідно до своїх поглядів на культурно-освітні, економічні, політичні, соціальні процеси. Медіаосвіта дозволяє людям реалізовувати їх право на свободу висловлення своїх поглядів, думок активізувати особисту участь в соціальних мережах, а також в політичному, культурному житті країни.

Медіаосвіта стає частиною концепції неперервної освіти впродовж життя людини. Запит на медіаосвіту обумовлюється такими факторами:

- високий рівень користування громадянами медіа і насиченість сучасного суспільства засобами масової інформації;
- ідеологічна насиченість і важливість медіа, глибина їх проникнення у свідомість суспільства;
- зростання кількості медійної інформації, посилення впливу на інформаційні потоки різних центрів управління і поширення інформації;
- проникнення медіа інформації в основні соціальні групи населення;
- підвищення значимості засобів комунікації і інформації в усі життєво важливі галузі;
- зростання потреби навчання студентів медіа грамотності з урахуванням потреб майбутнього.

Вивчення наукових джерел і практичного досвіду вітчизняних науковців показало нагальну потребу розвитку медіакомпетентності студентів, особливо в умовах дистанційного навчання в період пандемії. Як відомо, інформація виступає засобом передачі знань, значення, смислу. У сучасному світі в цілому, а особливо в Україні, яка знаходиться в стані гібридної війни, виникає гостра потреба навчання майбутніх викладачів умінню протистояти інформаційним потокам, критично відноситися до текстів, які містять взаємовиключні смисли, цінності, перекручені, викривлені факти, повідомлення.

Інформаційна компетентність учителя – це уміння мислити технологічно, це наявність аналітичних, проектних, прогностичних і рефлексивних умінь у засвоєнні і використанні інформації в педагогічній діяльності. Це означає, що інформаційна компетентність виступає складовою частиною інформаційної, технологічної культури вчителя, виконує інтеграційні функції, є сполучною ланкою загальнопедагогічних і спеціальних знань і умінь [1, с. 96].

Інформаційна компетентність викладача дає можливість викладачу сформувати у студентів навик самостійного пошуку, аналізу і вибору потрібної інформації, уміння зібрати, перетворювати, зберігати і передавати її. Це дає можливість розвивати навички роботи з інформацією, яка знаходиться в навчальних дисциплінах, освітній галузі в цілому, в оточуючому середовищі.